

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus I. Argumentum. Super Beneficiis Patronalibus ad hoc, ut reservari possit pensio, an requiratur consensus Patroni; aut illius, favore cujus reservatum fuit Juspatronatus passivum, & an possessio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

ventionem Marium Presbyterum (*sive sciente, sive nesciente Episcopo*) Monachis ipsis, vel Presbytero, qui ex eis est vim dicitur intulisse, & frequenter molestias generare, ita ut memoratum Presbyterum propè ceciderit, & Missas eum facere nullo modo permittat; Dicens ut quasi Pensionis nomine, aliquid statuere debeat. Hac igitur omnia diligenter te examinare jubemus, & si apud te evidenti ratione constiterit, quod à tempore, quo dedicatum est ipsum Monasterium, conditiones superius posita convenerint, servari eas ex nostra auctoritate precipimus; nec aliquid amplius exinde ab aliquo exigatur. Si verò nil tale constiterit mediante te, quid Episcopo ipsi nomine eulogia offerri debeat inter ipsos Monachos, & Presbyterum volumus definiri. Salvo tamen eo, ut Presbyter Gaudentius, qui etiam Monachus est, Missas in Monasterio suo sicut consuevit facere, à nullo ulterius debeat prohiberi -- & docent Gloss. in cap. Verum de condit. apposit. verb. verum, & in cap. cum Bertholdus de sent. & rejudic. verb. quoniam jure Lambertin. de jurepatr. lib. 1. par. 1. q. 2. art. 5. n. 3. Vivian. eod. tract. lib. 2. cap. 8. n. 1. Rubr. de testam. cap. 86. n. 67. Card. de Luc. de jurepatronat. disc. 64. n. 34. Tondut. qu. benef. tit. 1. par. 1. cap. 5. n. 5. Rota in Illoinen. Beneficii 2. Julii 1706. §. Nec obstitit coram R.P.D. Kaunitz, & in Barchinonen. Beneficii 2. Decembris 1701. §. Beneficium coram bon. mem. Eminentissimo Caprara, & in Senogallien. Canonatus de Luchis 25. Januarii 1709. §. Non attenda coram R.P.D. Lancetta.

1 Ratio hujus secundæ Conclusionis est ille finis semper intentus à Summis Pontificibus excitandi fideles ad Ecclesiarum, & Beneficiorum fundationem; Ut igitur isti libenter inducantur ad hujusmodi fundationem, non solum concedunt fundantibus Beneficia, & Ecclesias Juspatronatus, sed etiam facultatem adjiciendi in ipsa fundatione conditiones Sacris Canonibus, Conciliis, & Pontificiis Constitutionibus contrarias; dummodo non sint turpes, impossibiles, & contra substantiam Beneficii, ut optimè animadvertit Rmus D. Anfaldus Vir magnæ eruditionis, & doctrinæ, & Sacræ Romanæ Rotæ nunc dignissimus Decanus in Volaterrana Beneficii 7. Junii 1709. in principio.

Quoad utramque Conclusionem sequentes differuntur Casus.

ARGUMENTUM.

Super beneficiis Patronalibus ad hoc, ut reservari possit pensio: an requiratur consensus Patroni; aut illius, favore cujus reservatum fuit Juspatronatus passivum; & an possessio exigendi pensionem contra Antecessorem suffragari possit Pensionario pro manutentione etiam contra Successorem.

SUMMARIUM.

- 1 Petitorium clarum absorbet possessorium.
- 2 Per reservationem pensionis super beneficio Patronali, an præjudicetur Patrono? & n. 12.
- 3 Pensio non est de fructibus jurispatronatus.
- 4 Pensionarius existens in possessione exigendi pensionem est in ea manutendendus.
- 5 Ad effectum reportandi manutentionem sufficit unica exactio termini pensionis. Amplia ut num. 6.
- 7 Possessio exigendi pensionem contra Antecessorem suffragatur Pensionario pro ma-

nutentione etiam contra successorem in beneficio patronali. Amplia ut num. 8.

- 9 Exceptio nullitatis pensionis est rejicienda ad Petitorium, & non est attendenda in judicio summarissimo possessorio ad effectum retardandi solutionem pensionis.
- 10 Pensio, que datur in titulum beneficii reservari non potest super beneficio Patronali absque consensu Patroni; Et quare? Vide ibi.
- 11 Ad validitatem pensionis, que non datur in titulum beneficii, non requiritur consensus Patroni; Sed sufficit quod in gratia reservationis fiat mentio de juspatronatus tam activo, quam passivo. Limita ut ibi.
- 13 Pensio si sit nimis onerosa Beneficio potest Patronus petere illius reductionem, aut cassationem.
- 14 Papa ex quo præsumatur habuisse notitiam jurispatronatus tam activi, quam passivi in reservatione pensionis.
- 15 Patrono debetur pensio, si in limine fundationis beneficii, illam sibi reservaverit.

CASUS

CASUS I.

Sub narrativa, quòd fructus beneficii A de Jurepatronatus laicali tam activo, quàm passivo cujusdam Familiæ ascenderent ad annua scuta centum, & sub expressione, quòd dictum beneficium erat de jurepatronatus dictæ familiæ juxta testamentariam dispositionem Fundatoris, obtinuit quidam à Summo Pontifice sibi reservari super dicto beneficio annuam pensionem scutorum decem, quam per plures annos exegit à Beneficiato; Hoc defuncto, ejus successor in beneficio denegavit solutionem hujusmodi pensionis eo sub prætextu, quod literæ Apostolicæ reservationis sint subreptitiæ, & nullæ ex eo, quòd non intercesserit consensus Patroni, nec illorum de familia quorum favore fuit reservatum juspatronatus passivum. Introducto proinde judicio coram Ordinario ab eodem Pensionario super manutentione in possessione exigendi dictam pensionem. Quæritur an hæc manutentio sit ei concedenda?

- Respondendum videtur negativè; Quoniam manutentio exigendi pensionem non venit alicui concedenda, quando evidenter apparet pensionem esse nullam, quia tunc Pensionarius dicitur esse in possessione exigendi pensionem mala fide, & libertas clara beneficii patronalis ab hoc onere impedit, & absorbet possessionem exigendi pensionem juxta *Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 15. num. 66. Lagunez de fructib. par. 1. cap. 31. §. 10. num. 18. & sequentibus* & alias auctoritates superius relatas *Can. XXVI. Cas. I.* De nullitate autem pensionis in præsentiarum dubitari minimè posse videtur, si quidem ipsa reservata fuit super dicto beneficio Patronali cum solo consensu Rectoris, irrequisite penitus Patrono, & eis de dicta familia, quorum favore reservatum fuit Juspatronatus passivum Beneficii, quando ad validitatem reservationis ejusdem pensionis omnino necessarius fuisse videtur consensus Patroni, & aliorum interesse habentium, cum per eam præjudicetur, & maxima læsio inferatur Patrono non solum respectu juris alimentorum, quæ ei deberentur, si indigeret juxta firmatam *Par. I. Can. III.*, verum etiam respectu jurispræsentandi, dum hoc jus non verfa-

retur amplius circa Beneficium pingue, sed diminutum *Cassador. dec. 3. de jurepatr. n. 1. & seq. Covar. pract. qu. cap. 36. num. 10.*

- Et quidem, quòd non debeat præfatio Pensionario hujusmodi pensio, satis deduci videtur à præsentii *Canone*; etenim si hujus vigore idem met Patronus, secluso casu inopiæ, non potest ullam pensionem exigere super fructibus Beneficii Patronalis, cum pensio de sui natura non sit de fructibus jurispatronatus. *Bellemer. in cap. cum Bertoldus de sent. & re judic. num. 7.* multò minus alius penitus extraneus super similibus Beneficiis Patronalibus quidquam exigere valebit.
- 4 His tamen posthabitis censo manutentionem in possessione exigendi pensionem contra successorem in hoc Beneficio Patronali præfatio Pensionario denegari non posse: Quandoquidem certum est, quòd ipse absque ulla contradictione pluries exegit terminos dictæ pensionis desuper reservatæ; & tamen ad effectum reportandi manutentionem unica sufficit exactio. *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 53. de caus. possess. & propriet. Roman. cons. 70. num. 11. Posth. de manuten. observ. 18. num. 36. Rot. decis. 196. num. 2. par. 1. divers. & decis. 725. num. 3. coram Merlin. & decis. 637. num. 1. apud Posth. de manuten. & decis. 279. num. 2. par. 16. rec.*
- 6 Et hæc propositio adeò vera est, ut non solum procedat in unica exactione, sed etiam in exactione partis unius termini pensionis, veluti prosequuntur *Posth. loco citat. num. 37. Tondut. de pension. cap. 50. num. 31. & seq. Rot. decis. 542. num. 1. in fin. coram Buratt. & decis. 888. num. 5. coram Dunoz. jun.*
- 7 Absque eo, quod quidquam faciat, quòd talis possessio fuerit acquisita mediante exactione exercita contra antecessorem in Beneficio, quia ipsa eidem pariter suffragari debet pro manutentione etiam contra successorem, qui nunquam solvit, ut docet *Tondut. de pension. cap. 37. num. 13. Ros. de execut. liter. Apostolic. cap. 2. num. 52. & seq. par. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. num. 109. & seqq. Barbof. vot. decis. 5. num. 8. Gratian. discept. 113. num. 17. Rot. coram Buratt. dec. 542. num. 1. coram Cels. decis. 315. num. 5. coram Merlin. decis. 725. num. 2. coram Du-*

Dunoz. jun. decis. 888. num. 5. coram Coccin. decis. 31. num. 5. coram Ludovif. decis. 275. num. 1., & 2. ibique Adden. num. 17., & seq. coram Royas decis. 390. coram Peutingerio decis. 308. utrobique num. 4. Etiam si Pensionarius per aliquod tempus cessaverit ab exactione pensionis contra antecessorem, per hoc enim non intelligeretur cecidisse à possessione, veluti concordantibus plena manu cumulatis probat *Barbos. in prax. exigen. pension. par. 1. quest. 2. num. 43.*

9 Nec quidem hujusmodi manentio retardari, & impediri valet, sub prætextu assertæ nullitatis pensionis; hæc namque exceptio rejicienda est ad petitorium, nec attendenda venit in hoc judicio summarissimo possessorio, in quo ad effectum obtinendi manentionem sufficit, quòd Pensionarius sit in possessione, etiam si agatur contra successorem. *Tondut. de pension. cap. 37. nu. 13. & seq. Card. de Luc. de Benef. disc. 90. num. 42. & seq. Rot. decis. 547. num. 2. & 8. par. 1. rec., & decis. 324. num. 12. & seq., & decis. 294. num. 14. par. 18. tom. 1., & decis. 427. n. 40. coram Pamphil., & in Romana Pensionis 13. Junii 1597. num. 4. coram Seraphin. apud Marchesan.*

Sed quatenus ea esset hic examinanda, ipsa absolutè non subsistit; Distinguedum est enim inter pensionem, quæ datur, & pensionem, quæ non datur in titulum Beneficii; Pensio, quæ datur in titulum Beneficii, seu, quæ extrahitur ex fructibus Beneficii, ut ex ea novus titulus Beneficii perpetui creetur, reservari non potest, nec solet à Papa super Beneficio Patronali, absque consensu Patroni, sed ad illius validitatem requiritur citatio, & consensus ejusdem Patroni; quia per eam dismembratur beneficium, & novum creatur, quod fieri non potest in præjudicium Patroni, ut testantur *Gigas de pension. quest. 23. num. 13. Covarr. pract. quest. cap. 36. num. 10. Tondut. de pension. cap. 25. num. 7. & aliæ auctoritates superius relat. Part. I. Can. IV. Caf. IV. num. 6. & seq.* Pensio verò, quæ non datur in titulum beneficii, ut est illa, de qua agitur, reservari potest à Papa, qui in Beneficiis amplissimam habet potestatem, super

Pars II.

beneficio Jurispatronatus laicalis, tam activi, quàm passivi absque consensu Patroni, & illorum, quorum favore reservatum fuit Juspatronatus passivum; nec ad illius validitatem requiritur hujusmodi consensus. Sed sufficit sola notitia Jurispatronatus in Papa, seu quòd in gratia reservationis pensionis fiat mentio de Jurepatronatus tam activo, quàm passivo; dummodo hoc sit ex titulo oneroso, seu ex fundatione, vel dotatione, aut constructione, secus si ex privilegio, aut præscriptione; quia Papa difficilius gravare solet hujusmodi beneficia Patronalia Pensionibus. *Rocch. de Curt. de jurepat. verb. honorificum num. 7. Gigas de pensionib. q. 23. n. 9. cum seqq. Tondut. eodem tract. cap. 25. num. 1. & seq. Garz. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 361. Covarr. pract. quest. cap. 36. n. 10. Capon. discept. 193. num. 44. tom. 3. Rot. decis. 902. num. 1. par. 4. divers. & dec. 1264. n. 1. coram Seraph.*

12 Neque reservatio dictæ Pensionis super beneficio Patronali, est præjudicialis Patrono; quia per eum non læditur jus præsentandi, nec jus alimentorum; quod in casu præsentis non est certum, nec radicatum, dum non constat Patronum esse inopem, adeòque nullum est præjudicium, quod tunc solum dicitur adesse, quando tollitur jus certum, & radicatum, non verò jus merè eventuale, & in spe; ut superius dixi *Can. III. Caf. VI. num. 8.* Et si

13 Pensio esset nimis onerosa beneficio, aut Ecclesiæ, posset Patronus petere illius reductionem, aut cassationem. *Tondut. de pension. cap. 25. num. 8. Capon. discept. 193. num. 44. tom. 3.*

Non obstat si dicatur, quòd in casu præsentis, non fuerit facta mentio de Jurepatronatus passivo illorum de dicta familia in gratia reservationis; Quoniam expressum fuit Summo Pontifici, quòd præfatum Beneficium A. erat de Jurepatronatus ejusdem familiæ juxta testamentariam Fundatoris dispositionem; quod sufficit ad evitandam subreptionem, & nullitatem reservationis pensionis. Dum ex hac relatione habita ad Fundatoris testamentum præsumitur Papa habuisse notitiam, & potuisse cogitare beneficium esse jurispatronatus passivi familiæ. *Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 361. in fin. Rot.*

Ppp de-

decis. 902. num. 2. par. 4. diversi, & expressè in *Perusina pensionis* 11. Maji 1716. S. Respektu coram R.P.D. Herrera, in casu sequenti impressa.

- 15 Id autem, quòd pro ratione dubitandi addebatur, quòd Patronus vigore hujus Canonis non possit ullam pensionem exigere super fructibus beneficii Patronalis, procedit; solum in casu, quo in limine foundationis dictam Pensionem de consensu Episcopi sibi non reservaverit, secus in casu quo illam ita sibi reservaverit.

ARGUMENTUM.

Pensio reservata super Beneficio patronali, an extinguatur ipso jure per assumptionem Militiæ Pontificiæ?

SUMMARIUM.

- 1 Pensio, quando dicatur reservata in titulum Beneficii, & num. 15., & 32.
- 2 Pensio per assumptionem militiæ, & status incompatibilis extinguatur. Amplia ut num. 3., & 21., & quare Vide nu. 4., & 44.
- 5 Pensio, aut Beneficium licet amittatur per assumptionem militiæ Principis secularis, non amittitur tamen ipso jure per assumptionem militiæ Summi Pontificis, & n. 6., & 9.
- 7 Clericus per affecutionem feudi secularis amittit Clericatum, Beneficium, aut Pensionem, secus per affecutionem feudi Ecclesiastici, & n. 8.
- 10 Clericis, & Ecclesiasticis in multis casibus licitum est arma assumere, & n. 34.
- 11 Auditores S. Rotæ erant in sensu recedendi à decis. 69. 216., & 338. coram Celso, & n. 61.
- 12 Refertur decisio S. Rotæ in *Perusina Pensionis* 11. Maji 1716. coram R.P.D. Herrera, per quam definitum fuit pensionem per assumptionem militiæ Pontificiæ ipso jure extinguatur, & n. 16.
- 13 Valor Beneficii expressus in reservatione pensionis, ex quibus verificetur? Vide ibi.
- 14 Quòd Papa habuerit notitiam jurispatronatus passivo in reservatione pensionis, ex quibus presumatur? Vide ibi.
- 17 Militia secularis de Diametro contrariatur statui Clericali.
- 18 Arma Clericorum sunt lacrymæ, & orationes.

- 19 Clericus ad seculi militaria stipendia accedens, Ecclesiasticis proventibus ipso jure, & absque ulla præcedenti monitione privatus remanet.
- 20 Ad effectum amittendi pensiones, & Ecclesiastica Beneficia, an Matrimonium, & militia pari passu procedant? Vide ibi & n. 59.
- 22 Opinio S. Rotæ prævalet sententiæ omnium doctorum.
- 23 Summus Pontifex in terris duplicem representat personam.
- 24 Assumens militiam Pontificis pro tuitione status temporalis, non dicitur inservire Papæ uti Christi Vicario, & pro Ecclesiæ defensione, sed Papæ uti Principi seculari.
- 25 Per affecutionem Officii Capituli Regionis Urbis, an amittantur pensiones?
- 26 Milites Lauretani, ut retinere possint pensiones, in quo statu indigeant speciale Papæ privilegio. Vide ibi, & n. 64.
- 27 Resolutiones Sac. Congregationis Concilii reverenter recipiantur à Sac. Rotæ.
- 28 Miles in castris continuo degere tenetur nec alium substituere valet.
- 29 Argumentum à contrario sensu est validissimum.
- 30 Respondetur decisioni S. Rotæ in d. *Perusina Pensionis*.
- 31 Pensio quotuplex sit? Vide ibi.
- 33 Pensio est quid spirituale, aut spirituali annexum.
- 34 Pensio, quæ non datur in titulum Beneficii, vel loco Beneficii, non extinguatur si pensionarius uxoretur, vel miles fiat.
- 35 Pœna privationis Beneficii, pensionis, est gravissima, & equiparatur morti civili.
- 36 Pœna privationis Beneficii, aut pensionis nunquam incurritur ipso jure, nisi sit jure expressa.
- 37 Lex qualis debeat esse ad inducendam pœnam privationis Beneficii, aut pensionis ipso jure incurrendam? Vide ibi.
- 38 Non adstat ulla lex, Canon, aut Constitutio Apostolica, quæ inducat ipso jure, & ipso facto amissionem pensionis, aut Beneficii propter simplicem assumptionem militiæ.
- 39 Pensionarius ut privari possit pensione propter assumptionem militiæ, requiritur trina monitio, vel una pro tribus, & n. 56. Amplia ut n. 40.

Pen-